



СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Автор на дисертационния труд: Христо Вангелов Костов, докторант в редовна форма на обучение, към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Ролята на банковото кредитиране за устойчивото развитие на селското стопанство“

Рецензент: доц. д-р Добри Матеев Дунчев, Аграрен университет – Пловдив; Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8 Икономика; научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“, определен за член на научното жури със заповед № РД-16-737/08.06.2026 г. на Ректора на АУ – Пловдив.

1. Актуалност на проблема

Темата на представения дисертационен труд „Ролята на банковото кредитиране за устойчивото развитие на селското стопанство“ е безспорно актуална и се вписва в приоритетните изследователски направления на съвременната аграрна икономика. В настоящите условия на задълбочаващи се икономически, социални и екологични предизвикателства устойчивото развитие се утвърждава като водеща парадигма, а селското стопанство заема ключово място като източник на жизненоважни ресурси, фактор за икономическо развитие и сектор с пряко въздействие върху екосистемите.

Внедряването на устойчиви практики изисква значителни и дългосрочни инвестиции, което превръща банковото кредитиране в основен финансов инструмент за внедряване на иновации, повишаване на производителността, подобряване на ресурсната ефективност и адаптация към климатичните промени.

Актуалността на темата се обуславя и от динамично променящата се регулаторна рамка, европейските политики в областта на екологизацията, както и от нарастващото значение на принципите на отговорното и устойчивото банкиране. Докторантът убедително аргументира наличието на празнота в научната литература по отношение на интегрирания емпиричен анализ на кредитната дейност като фактор за устойчивото развитие на аграрния сектор.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Основната цел на дисертационния труд е да се изследва и оцени ролята на банковото кредитиране като фактор за устойчивото развитие на селското стопанство. За нейното постигане са формулирани седем логически обвързани *изследователски задачи*, които последователно преминават от теоретичните основи на проблема, през спецификата на аграрното кредитиране и концепцията за устойчивото развитие, до емпиричния анализ и формулирането на практически препоръки.

Изследователската теза и основният изследователски въпрос са ясно и коректно формулирани. *Методологията* на изследването се основава на комплексен количествен подход, съчетаващ описателен и структурен анализ, корелационен анализ на Пиърсън и четири OLS регресионни модела, съответстващи на четири изследователски хипотези, обхващащи икономическото, социалното и екологичното измерение на устойчивото развитие. Информационната база включва официални данни от Българската народна банка (БНБ), Националния статистически институт (НСИ), Евростат и FAO за периода 2009–2023 г. Използваният методологичен апарат е адекватен на поставената цел и задачи, описан е коректно, а връзката между изследователските задачи, хипотезите и приложените модели е ясно проследима.

Докторантът аргументира *тезата*, че банковото кредитиране е ключов фактор за стимулиране на устойчивото развитие на селското стопанство, като неговото въздействие е най-съществено върху икономическите резултати, докато ефектът му върху заетостта и екологичните показатели е по-ограничен.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационният труд е структуриран логично и последователно. Структурата съдържа увод, три глави, заключение и списък с използваната литература, с общ обем от 215 страници.

За по-добра визуализация на своя труд авторът използва 19 фигури и 33 таблици, които допринасят за графичното онагледяване и улесняват разбирането на съдържанието на настоящия труд.

Представен е автореферат, разработен в обем от 40 страници, който отговаря на утвърдените изисквания и включва всички задължителни компоненти.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

В *уводната част* на дисертацията докторантът разглежда актуалността на темата, формулира основна цел, чието реализиране се постига чрез изпълнението на седем изследователски задачи, които са прецизно

формулирани. Правилно са определени предметът и обектът на изследването, както и използваните методи, което е позволило аргументирано да бъде защитена формулираната изследователска теза. Описани са и ограниченията на изследването, свързани с обема на извършените наблюдения.

Първа глава има теоретичен характер и е посветена на концептуалните основи на банковото кредитиране и устойчивото развитие на селското стопанство. Анализирани са същността и спецификата на аграрното кредитиране, концепцията за устойчиво развитие в нейните икономическо, социално и екологично измерение, както и връзката между банковото кредитиране и устойчивото развитие на селското стопанство. На основата на задълбочен литературен преглед докторантът успешно идентифицира научна празнина, която настоящото изследване цели да запълни.

Втора глава е посветена на методологията на изследването, като обхваща изследователския дизайн, използваните методи, информационната база, системата от показатели, хипотезите и аналитичния модел. Методологичните ограничения са коректно отчетени, което е показател за изследователска зрялост.

Трета глава представя емпиричното изследване, в което са анализирани тенденциите в банковото кредитиране на аграрния сектор и показателите за устойчиво развитие за периода 2009–2023 г. Чрез корелационен и регресионен анализ са проверени изследователските хипотези и са обобщени основните резултати. В заключение са формулирани практически препоръки към банковите институции, земеделските производители и държавните органи.

При разработването на труда авторът е използвал 142 литературни източника, коректно цитирани съгласно изискванията. Източниците са пряко свързани с изследваната проблематика и включват публикации на български и чуждестранни автори, както и официални документи на водещи международни институции. Това демонстрира задълбоченото познаване от страна на автора на теоретичната основа и практическите аспекти на изследваната проблематика.

5. Приноси на дисертационния труд

Научни приноси

- Разширена е теоретичната концепция за ролята на банковото кредитиране като фактор за устойчивото развитие на селското стопанство чрез интегриране на финансовите, икономическите, социалните и екологичните аспекти.

- Предложена е авторова дефиниция на понятието „банков кредит“, обвързваща неговите основни принципи с ролята му за зеленото финансиране и устойчивото кредитиране.
- Разработен е интегриран аналитичен модел за комплексна оценка на устойчивостта на аграрния сектор.
- Идентифицирани са закономерностите и спецификите на влиянието на банковото кредитиране върху отделните измерения на устойчивото развитие на селското стопанство.

Научно-приложни приноси

- Разработена е методическа рамка за оценка на влиянието на банковото кредитиране върху устойчивото развитие на селското стопанство.
- Анализирани са тенденциите и структурните характеристики на банковото кредитиране в аграрния сектор като основа за разработване на финансови политики.
- Формулирани са препоръки за усъвършенстване на кредитната политика на банкните институции в подкрепа на устойчивите инвестиции.
- Предложени са мерки за подобряване на взаимодействието между банки, земеделски производители и публични институции.

6. Критични бележки и въпроси

Представеният дисертационен труд представлява задълбочено научно изследване с висока степен на актуалност и ясно изразена практическа насоченост, посветено на значим проблем, свързан с финансирането на устойчивото развитие на аграрния сектор в България.

Изследването се основава на стабилна теоретична база, подходящо избран и коректно приложен методически апарат, както и на ясно формулирани цел, задачи и изследователски резултати. Разглежданият научен проблем е изследван последователно, задълбочено и в необходимата аналитична дълбочина, като са постигнати значими резултати както от научна гледна точка, така и по отношение на тяхната практическа приложимост.

Следва да се подчертае, че докторантът коректно идентифицира и представя ограниченията на проведеното изследване, което свидетелства за критичен подход и задълбочено разбиране на изследователския процес. Докторантът демонстрира необходимите умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания, способност за обработка, анализ и интерпретация на емпирична информация, както и компетентност при формулирането на аргументирани заключения и практически ориентирани препоръки.

Като препоръка към бъдещи изследвания може да се посочи необходимостта от разширяване на емпиричната база и включване на допълнителни икономически, социални и екологични показатели, което би позволило по-комплексна оценка на ролята на банковото кредитиране за устойчивото развитие на селското стопанство. Перспективно направление за последващи изследвания представлява и задълбоченият анализ на потенциала на зеленото финансиране и устойчивите кредитни инструменти в контекста на европейския зелен преход.

7. Публикувани статии и цитирания

Докторантът е представил три научни публикации – две самостоятелни и една в съавторство с научните ръководители, в която е първи автор. Публикациите носят общо 30 точки, с което се покрива изискуемият нормативен минимум.

Представеният автореферат обективно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на използваните от докторанта научни методи, извършените анализи, направените обобщения и формулираните изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника на Аграрния университет – Пловдив за неговото прилагане.

Това ми дава основание да оценя дисертационния труд **ПОЛОЖИТЕЛНО** и да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на **ХРИСТО ВАНГЕЛОВ КОСТОВ** образователната и научна степен „**доктор**“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, по научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“.

Дата: 15.06.2026г.
гр. Пловдив

Подписите в този документ са
заличени
във връзка с чл.4, т.1 от Регламент
(ЕС) 2016/679
(Общ Регламент относно защитата на
данни).